

Wilde, Saloma

navodilo

- bibliografski podatki
- primerjava Wildove tragedije Saloma in svetopisemske zgodbe (prizorišče, nastopajoče osebe, njihova vloga pri poteku dogodkov, pripovedna oblika)
- oznaka (karakterizacija) dramskih oseb (Salome, Heroda, Herodiane, Janeza Krstnika)
- vloga lune v Wildovi Salomi
- teza
 - **Motiv lune v Wildovi Salomi nima le vloge novoromantičnega okraska (dekoracije), ampak je pomemben del skrivnostnega, napetega razpoloženja in simbol zapletenih razmerij med dramskimi okraski.**
 - *Po natančnem branju dokaži (ali ovrzi), utemelji, analiziraj, pojasni gornjo tezo. Bodi pozoren na to (beleži si), kako luno komentirajo, doživljajo posamezne dramske osebe. Kaj slutiš za njihovimi odzivi na luno?*
- mnenje o prebrani drami

Oscar Wilde je Salomo spisal naglo. Dejal je, da je bil povod za začetek pisanja pogled na prazen zvezek na njegovi pisalni mizi. Njegovo mišljenje glede same vsebine tragedije je sprva zaničevalo svoj izdelek, do te mere, da je med kolegi zgodbo večkrat odigral v satirični luči. Kmalu po letu 1891, ko je bila zgodba napisana, v izvirniku francosko, je prav pri Francozih vzbudila velike pohvale, angleškimi kritikom pa je šla zelo v nos.

Vendar, kot za drame priporočajo strokovnjaki, se za maksimalen učinek tovrstno literaturo najprej ogleda v odigrani obliki, saj se človeku takrat največ vtisne v spomin, šele nato pa je zaželjena poglobitev v didaskalije in besedilno obliko istega dela. Wilde se je vsled tega na uprizoritev začel pripravljati kmalu po prevodu v angleščino leta 1894, leto po francoski izdaji, vendar je naletel na pregrado, kajti lord Chamberlain je vse do 1931 prepovedal uprizoritve te drame. V višjem angleškem občestvu je bila torej drama deležna obsodb in odklonov. Med drugim mu je dvoletno prestajanje kazni zaradi homoseksualnosti tudi zelo spustilo moralo.

Wildova tragedija se kot enodejanka z značilnostmi tragedije striktno drži načela trojne enotnosti. Vključuje malo oseb, z začetka ima skromno število didaskalij, opomb bralcu ter urnih sprememb dogajanja in celotna zgodba se odvije v nekajurnem polnomesečnem večeru na spolzki terasi Herodovega dvorca.

Strnjeno, pa vendar spreminjajoče dogajanje v svetopisemski zgodbi je v Wildovi tragediji vselej nadomeščeno z dialogi. Prav nikoli ne zasledimo monologa, kar predstavlja kontrast ponavljajočemu se izražanju dramskih likov. Versko izražanje iz svetega pisma je Wilde zamenjal z metareligioznimi pojavi oziroma pogledi na vero kot del čutnega sveta, ne miselnega.

Obe zgodbi pa sta si podobni v problematizaciji zlega in napačnega; Johanan in Janez Krstnik si delita osebnostne prvine. Seveda lahko tu izpostavimo tudi oris Wildovega življenja v drami. Upodobil se je kot pojav prevelikega vpliva čutnega sveta nad miselnim. Wilde je bil neortodoksen, živel je v miselnem in čutnem svetu in to je kazal tudi navzven. Puščal si je dolge lase, pripenjal si je cvetove na pisane kariraste srajce in želel je izstopati. Svoje čutne prvine je izrazil v mladem Sirijcu, ki se je, kot Narcis, zaljubil v svoj odsev v reki, kot je o tem poročal paž, preden je bil za to kaznovan s smrtjo, svojo miselno plat pa je izrazil v Herodu, ki je živel nad ostalimi, zaznaval višje sile — črnega ptiča s plahutajočimi krili in napovedi Johanana.

Wilde ohrani močno vez med materjo in hčerko, morebiti jo celo poveča, ali pa, če je Salomina odločitev zgolj posledica njene usode in višje sile, zmanjša, kajti Salomi ni treba k materi po nasvet, kakšna naj bo je njena želja, da bo naredila največji učinek. Saloma zdaj to čuti sama, v svetem pismu pa ni.

Platon bi Herodiano označil kot zavezanega človeka v votlini. Poudarjala je svojo in Salomino svojgleglavo čutno navezanost na svet. Ljubezen Salome je bila zgolj nenadna in nagonška, slej ko prej se Saloma namreč zave svoje nesmiselne poti in ne ve kako naprej, a Heroda gnus do njene nemiselnosti in nekrofilškega obnašanja pripravi do ukaza za njen umor. Res zanimiv in pomemben je končni preobrat, ko si lastnosti izmenjata prej blaga, pravična devica Saloma in poprej hudoben, nečlovečen grobjan Herod. Na koncu je Herod predstavljen v odrešeniški in blagi obliki, Saloma pa je za svoje *grehe* kaznovana.

Vizualno zaznavanje in besedilo, polno prisposodob, daje drami poseben izraz umetniške funkcije. To so recimo barve, ki predstavljajo čutne oblike - črna, bela, rdeča. To ni duhovni miselni svet, ampak svet lepote, lepote, ki ji je podlegel mladi Sirijec, nato pa še Saloma. Luna da temu še dodaten prizvok, saj ne kaže lepote, temveč subjektivno pojmovanje duhovnega sveta vsakega posameznika. V luni vsak vidi svojo prihodnost in življensko pot, nemara celo prihodnost, kakršno si želi oziroma kakršno sluti.

Vselej, ko nekdo komentira luno, se bralcu bodisi vnaprej razkrije dogajanje bodisi pojasni izrečene reke preroka. Luna ima povezavo s prerokom, nekako sta prerok in luna povezana. Denimo, da prerok ni res videl bogov, temveč hkrati vidi lune vseh navzočih, s podrobnim opazovanjem lune nekoga pa lahko dobi dober vpogled v njegov celoten um.

Menim, da drama filozofsko dobro prikaže utvare posameznika in njihovo nepremišljenost. Občutki nam lahko prehitro skrenejo misel na nepravilna pota in vselej nas bosta goljufija in zloravnjanje privedla pred sodnika. V indijskih religijah ima Karma, ezoterična povezanost vzrokov in posledic, velik, če ne celo osrednji pomen, tu pa bi lahko iskali povezave med krščanskima grehom in pokoro in grškimi kaznimi za nelegitimna dejanja.

– Anton Luka Šijanec, 3. a